

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Seksueel overdraagbare aandoeningen in beeld

Thermometer

seksuele gezondheid

april 2023

De zorg voor morgen begint vandaag

Dit is de halfjaarlijkse thermometer seksuele gezondheid waarin de meest recente gegevens van de Centra Seksuele Gezondheid (CSG's) worden gepresenteerd.

Soa-consulten

In 2022 zijn er in totaal 164.715 soa- en PrEP-consulten uitgevoerd bij de CSG's. Hiervan waren 62.883 (38%) consulten bij vrouwen, 27.947 (17%) bij heteroseksuele mannen, 72.210 (44%) bij mannen die seks hebben met mannen (MSM) en 1.675 (1%) bij genderdiverse personen (bijvoorbeeld trans, non-binair, genderfluïde). Vanwege lage aantallen en gebrek aan registratie in het verleden staat de groep genderdiverse personen niet in de trendfiguren in deze thermometer. Ook worden de trends bij MSM apart weergegeven voor consulten die vallen onder de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) en consulten binnen de nationale PrEP-pilot bij de CSG's. Hierna verwijst het rapport naar deze groepen als MSM – ASG en MSM – PrEP-pilot. In 2022 waren er 44.318 (27%) MSM – ASG consulten en 27.892 (17%) MSM – PrEP-pilot consulten. Als een PrEP-pilot deelnemer tussen zijn PrEP consulten door het CSG bezoekt, vallen deze consulten onder MSM – ASG. Van de MSM – ASG consulten waren er 3.490 (8%) van PrEP-pilot deelnemers.

Het totaal aantal consulten in 2022 is met 19% toegenomen ten opzichte van het aantal consulten in 2021. Het aantal consulten is ook voor het eerst sinds de COVID-19 pandemie hoger dan het aantal in 2019 (n = 150.782). Dit komt niet alleen door de toename in het aantal MSM – PrEP-pilot consulten; ook onder vrouwen, heteromannen en MSM – ASG was er een lichte toename in het aantal consulten in de tweede helft van 2022 ten opzichte van de tweede helft van 2019 (Figuur 1).

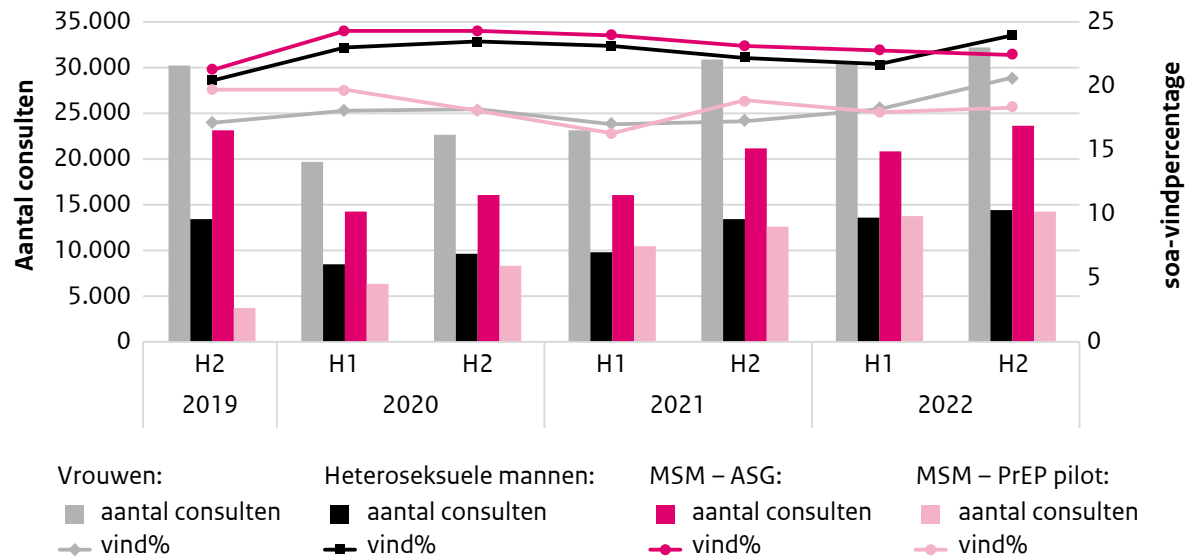
Soa-vindpercentage

Het soa-vindpercentage onder heteroseksuele mannen en MSM – ASG steeg door strengere prioritering tijdens de COVID-19 pandemie naar 23,5% en 24,3% in 2020 (Figuur 1). Sindsdien daalden de vindpercentages onder MSM – ASG tot 22,4% in de tweede helft van 2022. Bij heteroseksuele mannen daalde het vindpercentage ook tot de eerste helft van 2022. Daarna nam dit weer toe tot 24,0% in de tweede helft van 2022. Bij vrouwen schommelde het vindpercentage tussen de 17 en 18% in 2020 en 2021, maar het nam ook toe in de tweede helft van 2022 tot 20,7%. Opvallend is dat zowel bij vrouwen als bij heteroseksuele mannen het vindpercentage in de tweede helft van 2022 hoger lag dan in 2020, toen er een strenge prioritering was vanwege COVID-19. Het soa-vindpercentage onder genderdiverse personen was 21,0% in 2022.

Het vindpercentage bij MSM – PrEP-pilot consulten schommelde sinds de tweede helft van 2019 rond de 18% en was 18,3% in de tweede helft van 2022. Omdat MSM – PrEP-pilot vaker getest worden dan MSM – ASG vertekent dit het vindpercentage. Als we het vindpercentage op persoonsniveau berekenen in plaats van op consultniveau had 27,6% van de MSM – ASG die in 2022 een CSG bezochten minimaal één keer een soa-diagnose. Dit was 39,8% bij MSM – PrEP-pilot.

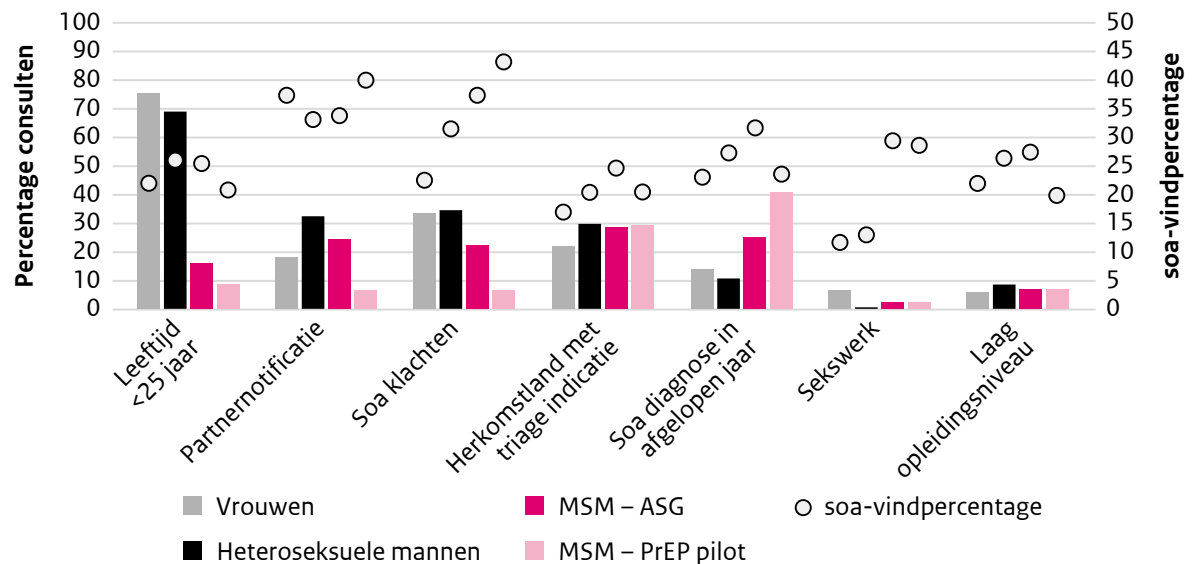
De soa-vindpercentages per risicogroep in 2022 (Figuur 2) laten zien dat het vindpercentage bij personen die partnertificatie ontvingen en bij mannen met soa gerelateerde klachten boven de 30% lag. Onder mannen met een soa-diagnose in het afgelopen jaar, MSM die sekswerk rapporteren en heteromannen en MSM – ASG met een laag opleidingsniveau waren de vindpercentages ook hoger.

Figuur 1. Aantal consulten en soa-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per half jaar, 1 juli 2019 t/m 31 december 2022

Soa = chlamydia, gonorrhoe, infectieuze syfilis, hiv en/of infectieuze hepatitis B; H1 = eerste helft van het jaar; H2 = tweede helft van het jaar

Figuur 2. Percentage consulten en soa-vindpercentage naar risicogroep, geslacht en seksueel contact, 2022

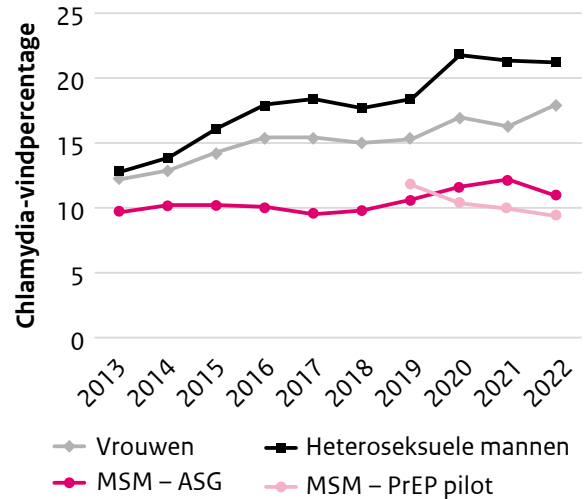

Soa = chlamydia, gonorrhoe, infectieuze syfilis, hiv, en/of infectieuze hepatitis B. Laag opleidingsniveau = geen onderwijs, basisonderwijs, lbo, mavo, vmbo, mbo-1. Herkomstland met triage indicatie = migrant of kind van een migrant uit een gebied met triage-indicatie (Afrika, Midden/Zuid-Amerika, Azië, Turkije, Oost-Europa)

Chlamydia

In 2022 zijn er 24.684 chlamydia-diagnoses gesteld bij de CSG's. De meeste diagnoses werden gesteld onder vrouwen (11.213; 45%) en heteroseksuele mannen (5.910; 24%). Het chlamydia-vindpercentage onder heteroseksuele mannen steeg in 2020 tot boven de 21% en bleef hoog in 2022 met 21,2%. Onder vrouwen nam het vindpercentage toe van 16,2% in 2021 naar 17,9% in 2022, wat ook hoger is dan het vindpercentage in 2020 (16,9%). Het vindpercentage nam alléén toe bij vrouwen en heteroseksuele mannen onder de 25 jaar oud. Boven de 25 was het stabiel of nam het iets af ten opzichte van 2021. Het chlamydia-vindpercentage nam bij MSM – ASG en MSM – PrEP-pilot af vergeleken met 2021, naar 10,9% en 9,4% in 2022 respectievelijk (Figuur 3). Op persoonsniveau was het vindpercentage 14,5% bij MSM – ASG en 23,4% bij MSM – PrEP-pilot. Het chlamydia-vindpercentage onder genderdiverse personen was 10,9% in 2022.

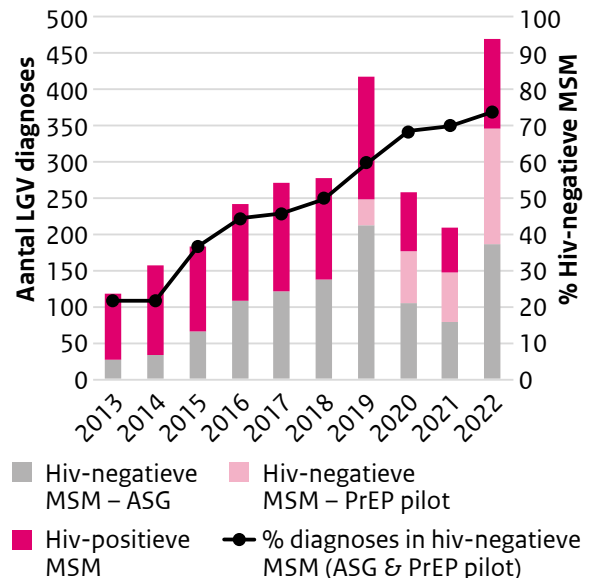
Figuur 3. Chlamydia-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2013-2022

Lymphogranuloma venereum

Het aantal LGV-diagnoses nam sterk toe in 2022, naar 469 (210 in 2021, 419 in 2019). Het aantal diagnoses is ten opzichte van 2021 meer dan verdubbeld onder zowel hiv-positieve MSM, MSM – ASG en MSM – PrEP-pilot, terwijl het aantal MSM getest op LGV met 21% toenam. Van de LGV-diagnoses in MSM was 74% in hiv-negatieve MSM. Dat is een verdere toename ten opzichte van voorgaande jaren (Figuur 4). Van alle MSM met LGV rapporteerde 57% geen soa-gerelateerde klachten. Het vindpercentage van anale LGV bij MSM getest op anale chlamydia nam toe vergeleken met 2021 van 1,4% naar 2,7% bij hiv-positieve MSM, van 0,3% naar 0,5% bij MSM – ASG en van 0,3% naar 0,6% bij MSM – PrEP-pilot.

Figuur 4. Aantal LGV diagnoses onder MSM naar hiv-status en percentage LGV-diagnoses in hiv-negatieve MSM per jaar, 2013-2022

Gonorroë

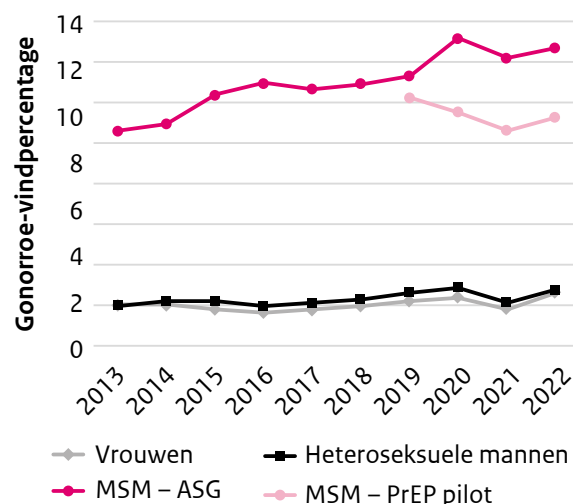
In 2022 nam het aantal gonorroë-diagnoses bij de CSG's met 33% toe ten opzichte van 2021, naar 10.600 diagnoses. Deze toename was het sterkste bij vrouwen (van 831 naar 1.458; +75%) en heteroseksuele mannen (van 421 naar 666; +58%), met name in de tweede helft van 2022. Gonorroë werd het vaakst gediagnosticeerd bij MSM – ASG en MSM – PrEP-pilot, respectievelijk 53% en 25% van alle gonorroë-diagnoses kwamen voor in deze groepen. Het gonorroë-vindpercentage nam van 2021 naar 2022 toe onder alle groepen, maar relatief het meeste bij vrouwen (van 1,5% in 2021 naar 2,3% in 2022; 3,1% in kwartaal 4 van 2022) en bij heteroseksuele mannen (van 1,8% naar 2,4%; 2,9% in kwartaal 4). Vergeleken met begin 2022 werd gonorroë in kwartaal 4 van 2022 zowel bij vrouwen als heteroseksuele mannen relatief vaker gezien bij personen onder de 25 jaar, met een Nederlandse herkomst of een hoog opleidingsniveau. Het aandeel gonorroë-positieve vrouwen jonger dan 25 jaar nam toe van 61% in kwartaal 1 naar 75% in kwartaal 4 (heteroseksuele mannen: 63% naar 71%). Het aandeel gonorroë-positieve vrouwen met een Nederlandse herkomst nam toe van 64% in kwartaal 1 naar 78% in kwartaal 4 (heteroseksuele mannen: 40% naar 62%) en het aandeel vrouwen met een hoog opleidingsniveau nam toe van 40% naar 56% (heteroseksuele mannen: 21% naar 43%). Desondanks zijn de gonorroë-vindpercentages nog steeds hoger bij vrouwen en heteroseksuele mannen met een laag opleidingsniveau of een niet-Nederlandse herkomst, net als in voorgaande jaren.

Het vindpercentage bij MSM – ASG steeg van 12,4% in 2021 naar 12,8% in 2022 en bij MSM – PrEP-pilot van 9,2% in 2021 naar 9,8% in 2022 (Figuur 5). Op persoonsniveau was het vindpercentage 16,2% bij MSM – ASG en 23,8% bij MSM – PrEP-pilot. Het gonorroë-vindpercentage onder genderdiverse personen was 10,5% in 2022.

Antibioticaresistentie van gonokokken

In 2022 hebben 16 van de 24 CSG's gevoeligheidsbepalingen uitgevoerd voor de Gonokokken Resistentie tegen Antibiotica Surveillance (GRAS). Binnen deze CSG's is bij 39% van de personen met een gonorroë-infectie ook een gevoeligheidsbepaling gerapporteerd (n=3.585). Er is in GRAS geen resistentie gevonden voor ceftriaxon, het huidige voorkeursmiddel voor behandeling van gonorroë. Resistentie tegen azitromycine nam de afgelopen jaren toe en is verder toegenomen tot 26,6% in 2022.

Figuur 5. Gonorroë-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2013-2022

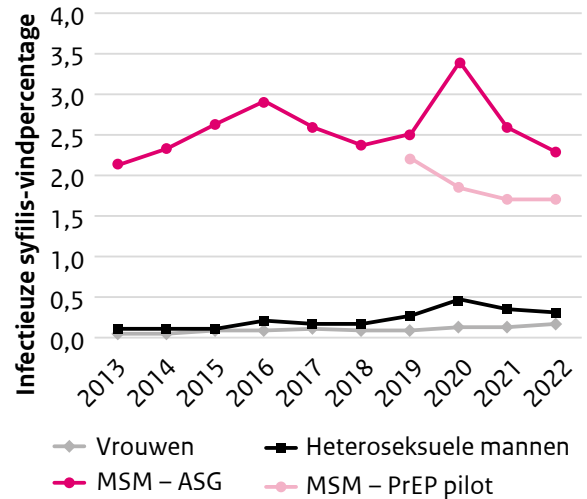
Infectieuze syfilis

Er waren in 2022 1.574 diagnoses van infectieuze syfilis. Dat is een toename van 11% ten opzichte van 2021. Van alle diagnoses werd 63% vastgesteld bij MSM – ASG (n= 995) en 30% bij MSM – PrEP (n=472). Infectieuze syfilis-vindpercentages daalden in 2022 ten opzichte van 2021 bij MSM – ASG (van 2,6% naar 2,3%) en waren bij MSM – PrEP-pilot hetzelfde als in 2021 (1,7%) (Figuur 6). Bij heteroseksuele mannen steeg het vindpercentage van 0,26% in 2019 tot 0,45% in 2020. Het is daarna gedaald tot 0,29% in 2022. Het aantal diagnoses bij heteroseksuele mannen lag elk jaar rond de 35 (34 in 2022). Bij vrouwen is het vindpercentage sinds 2019 gestegen van 0,07% naar 0,15% in 2022. Het aantal diagnoses bij vrouwen steeg van 17 naar 34. Het infectieuze syfilis-vindpercentage bij genderdiverse personen was 2,4% in 2022.

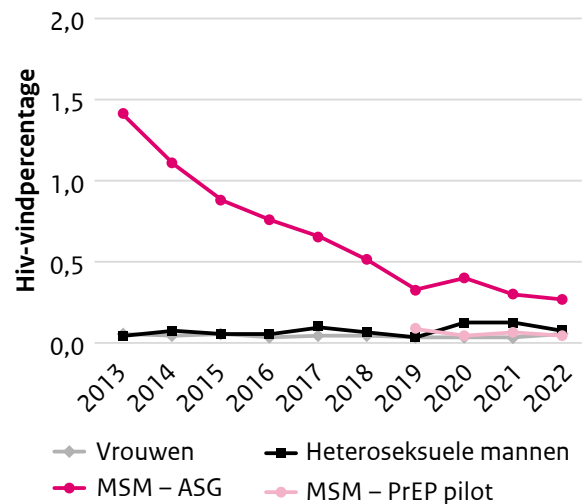
Hiv

In 2022 zijn er bij de CSG's 144 nieuwe hiv-diagnoses gesteld. Dat is een toename ten opzichte van 2021 (n=138), maar wel een afname ten opzichte van 2019 (n=174). Van de 144 diagnoses in 2022 was 72% (n=103) bij MSM – ASG, 8% bij genderdiverse personen (n=12), 8% (n=11) bij vrouwen, 7% (n=10) bij MSM – PrEP-pilot, en 6% (n=8) bij heteroseksuele mannen. Van de 10 diagnoses in MSM – PrEP-pilot consulten betroffen 4 diagnoses een PrEP-startconsult. Het hiv-vindpercentage daalt al jaren langzaam onder MSM – ASG en was 0,27% in 2022. Bij vrouwen, heteroseksuele mannen en MSM – PrEP-pilot is het vindpercentage stabiel laag onder de 0,1% (Figuur 7). Het hiv-vindpercentage bij genderdiverse personen was 0,8% in 2022.

Figuur 6. Infectieuze syfilis-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2013-2022

Figuur 7. Hiv-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2013-2022

PrEP-pilot

Medio 2019 is de nationale Pre-Expositie Profylaxe (PrEP) pilot gestart bij de CSG's. Sindsdien zijn er 79.294 PrEP start en follow-up consulten geweest. Op 31 december 2022 had het PrEP-pilot programma naar schatting 8.558 deelnemers. Deze schatting ligt iets boven het maximaal aantal deelnemers van 8.500 omdat er enige vertraging zit in de registratie van personen die uitvielen tijdens de follow-up.

In 2022 zijn in totaal 2.377 PrEP start en 26.231 PrEP follow-up consulten uitgevoerd, waarvan 97% bij MSM. In deze periode hadden 2.413 personen een eerste PrEP-consult. In 34% van deze eerste consulten gaf men aan al PrEP gebruikt te hebben in het afgelopen jaar. De meest voorkomende indicatie om met PrEP te starten was anale seks zonder condoom (70%), gevolgd door een rectale soa diagnose (17%). In 98% van de PrEP follow-up consulten werd recent PrEP gebruik (<3 maanden) geregistreerd, waarvan 55% dagelijks, 40% intermitterend en 4% beiden.

Er zijn in 2022 519 deelnemers gestopt met deelname aan de PrEP-pilot bij het CSG. Van 215 deelnemers is een reden om te stoppen geregistreerd. Minder risicogedrag (75%) en bijwerkingen (8%) waren de meest voorkomende redenen.

Sense

In 2022 zijn er 13.015 Sense hulpvragen geregistreerd, waarvan 68% bij vrouwen, 27% bij mannen en 5% bij genderdiverse personen. De meest voorkomende gespreksthema's bij vrouwen waren anticonceptie (38%) en seksualiteit (35%). Bij mannen ging het vooral over seksualiteit (68%), gevolgd door soa (20%) en bij genderdiverse personen over genderidentiteit (76%) en seksualiteit (15%). De resultaten zijn echter moeilijk te interpreteren omdat de registratie van Sense hulpvragen niet uniform is.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

april 2023

*Met dank aan alle Centra Seksuele Gezondheid, GGD-en,
en de medisch microbiologische laboratoria.*

Contact: soap@rivm.nl